

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2023-0657197	Datum opzoeking:	8/08/2023
Referentienummer:	23-3582 Pastorijsr49-1967-1	Zoekdata:	71029B1967/00G000
Perceel:	71029B1967/00G000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Beringen afdeling BERINGEN 5 AFD/KOERSEL 1 AFD/, sectie B met perceelnummer 1967/00G000 [71029B1967/00G000]

Informatievraag: beschermd onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Geen beschermd onroerend erfgoed

Legende

- Cultuurhistorische landschappen
- Archeologische sites
- Stads- en dorpsgezichten
- Monumenten
- Overgangszones

Informatievraag: vastgestelde inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in een vastgestelde inventaris

Legende

- Landschapsatlas
- Historische tuinen en parken
- Houtige beplantingen
- Archeologische zones
- Bouwkundig erfgoed - gehelen
- Bouwkundig erfgoed - relictten

Informatievraag: wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in een wetenschappelijke inventaris

Legende

■ Historische tuinen en parken	▣ Houtige beplantingen
□ Archeologische zones	▣ Landschapatlas
▣ Bouwkundig erfgoed - gehelen	● Orgels
▲ Bouwkundig erfgoed - relict	

Informatievraag: Unesco werelderfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

▣ Bufferzones
▣ Kernzones

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2023-0657259	Datum opzoeking:	8/08/2023
Referentienummer:	23-3582 Pastorijsr49-1	Zoekdata:	71029B1963/00C000
Perceel:	71029B1963/00C000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Beringen afdeling BERINGEN 5 AFD/KOERSEL 1 AFD/, sectie B met perceelnummer 1963/00C000 [71029B1963/00C000]

Informatievraag: beschermd onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Pastorie Sint-Brigidaparochie met tuin en kerkwegel: (detail zie bijlage)

Legende

■ Cultuurhistorische landschappen	■ Monumenten
□ Archeologische sites	□ Overgangszones
■ Stads- en dorpsgezichten	

Informatievraag: vastgestelde inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Pastorie Sint-Brigidaparochie: (detail zie bijlage)

Legende

□ Landschapsatlas	□ Archeologische zones
□ Historische tuinen en parken	■ Bouwkundig erfgoed - gehelen
■ Houtige beplantingen	● Bouwkundig erfgoed - relictien

Informatievraag: wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Pastorie Sint-Brigidaparochie:** Bouwkundig (detail zie bijlage)
- **Pastorietuin:** Landschappelijk (detail zie bijlage)

Legende

■ Historische tuinen en parken	▣ Houtige beplantingen
▣ Archeologische zones	▣ Landschapatlas
▣ Bouwkundig erfgoed - gehelen	● Orgels
▲ Bouwkundig erfgoed - relict	

Informatievraag: Unesco werelderfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

▣ Bufferzones
▣ Kernzones

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2023-0657283	Datum opzoeking:	8/08/2023
Referentienummer:	23-3582 - 1966G-1	Zoekdata:	71029B1966/00G000
Perceel:	71029B1966/00G000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Beringen afdeling BERINGEN 5 AFD/KOERSEL 1 AFD/, sectie B met perceelnummer 1966/00G000 [71029B1966/00G000]

Informatievraag: beschermd onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Pastorie Sint-Brigidaparochie met tuin en kerkwegel: (detail zie bijlage)

Legende

■ Cultuurhistorische landschappen	■ Monumenten
□ Archeologische sites	□ Overgangszones
■ Stads- en dorpsgezichten	

Informatievraag: vastgestelde inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Pastorie Sint-Brigidaparochie: (detail zie bijlage)

Legende

□ Landschapsatlas	□ Archeologische zones
□ Historische tuinen en parken	■ Bouwkundig erfgoed - gehelen
■ Houtige beplantingen	● Bouwkundig erfgoed - relikten

Informatievraag: wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Pastorie Sint-Brigidaparochie:** Bouwkundig (detail zie bijlage)
- **Pastorietuin:** Landschappelijk (detail zie bijlage)

Legende

■ Historische tuinen en parken	▣ Houtige beplantingen
□ Archeologische zones	□ Landschapatlas
▣ Bouwkundig erfgoed - gehelen	● Orgels
▲ Bouwkundig erfgoed - relictien	

Informatievraag: Unesco werelderfgoed

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

▣ Bufferzones
▣ Kernzones

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

Onroerend erfgoed wordt beschermd omdat het van grote waarde is voor de gemeenschap. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Het onroerend erfgoeddecreet voorziet vier mogelijke beschermingsstatuten;

1. een beschermd monument
2. een beschermd cultuurhistorisch landschap
3. een beschermd stads- of dorpsgezicht
4. een beschermde archeologische site

Geïnteriseerd onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed. Daarnaast zijn er ook enkele thematische inventarissen gerealiseerd: over historische tuinen en parken, houtige beplantingen met erfgoedwaarde en orgels.

Geïnteriseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met bepaalde rechtsgevolgen, die verschillen naargelang de inventaris.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet in de vaststelling van minstens vijf inventarissen:

- De inventaris van het bouwkundig erfgoed
- De landschapsatlas
- De inventaris van de archeologische zones
- De inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde
- De inventaris van historische tuinen en parken

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel vijf beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette en de volledige Brugse binnenstad.

Informatieverplichting

Iedereen die **een beschermd onroerend erfgoed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar dient in de publiciteit én in de onderhandse en authentieke akte vermelden dat het om een beschermd goed gaat, en wat de precieze rechtsgevolgen daarvan zijn.

Iedereen die **een geïnteriseerd onroerend goed** verkoopt of verhuurt voor meer dan negen jaar, moet dit niet in de publiciteit vermelden, maar wel in de onderhandse en authentieke akte, alsook de precieze rechtsgevolgen die aan de opname verbonden zijn door een verwijzing naar hoofdstuk 4 van het Onroerenderfgoeddecreet op te nemen.

Archeologie

Op percelen die in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site gelegen zijn of die in een archeologische zone gelegen zijn die opgenomen is in de vastgestelde inventaris van archeologische zones dient de archeologieregelgeving te worden nageleefd. Zorg dat je het correcte traject volgt bij vergunningsaanvragen.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroerenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootchalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: 23-3582 Pastoriestr49-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Beringen afdeling BERINGEN 5 AFD/KOERSEL 1 AFD/, sectie B met perceelnummer 1963/00C000 [71029B1963/00C000]

Beschermd onroerend erfgoed

Beschermd monument: Pastorie Sint-Brigidaparochie met tuin en kerkwegel

Beschermd monument

Beknopte karakterisering

Typologies hagen, omheiningsmuren, pastorieën,
kerkwegen, tuinen

Stijl

Datering 18de eeuw, derde kwart 17de eeuw, tweede helft
19de eeuw

Beschrijving

De pastorie van de Sint-Brigidaparochie is gelegen aan de Pastorijstraat en is voorzien van een grote deels ommuurde en omhaagde tuin. Het gebouw vertoont een 17de-eeuwse basisvorm, met 18de-eeuwse aanpassingen en een definitief 19de-eeuws uitzicht. De tuin geeft uit op een historische kerkwegel.

Historiek

Coersel behoorde oorspronkelijk tot het graafschap Loon, land van Lummen. Uit een oorkonde blijkt dat Philippus, aartsbisschop van Keulen, al in het 18de jaar van zijn bestuur, 1185, "bekrachtigt en onder zijn hoede neemt het recht van begeving der Kerk te Coersel, door Lodewijk, voogd van Haspengouw aan Averbode afgestaan". Ook in een lijst van dienstdoende priesters, bewaard in het archief van Averbode, wordt Koersel - *Corsele* - al in 1185 als aanhorigheid aangehaald. Dat 1198 traditioneel wordt beschouwd als het jaartal waarin Koersel als parochie onder de abdij van Averbode ging ressorteren, is mogelijk te wijten aan een meer officiële erkenning van de schenking in dat jaar. Kort daarop, in 1204, werd Koersel een zelfstandige parochie, afgescheiden van Lummen. Als ontvanger van de tienden werd daarmee de abdij verantwoordelijk voor de kerkelijke infrastructuur in het dorp, en dus ook voor de pastorie.

De huidige pastorie werd blijkens een bewaard contract op basis van een bestaande constructie gebouwd door prelaat Vaes, witheer van Averbode, omstreeks 1655, onder het pastoraat van Willelmus Neven. Het gebouw was uitgerust met een ruime tiendenzolder, een bierbrouwerij, tuin en moestuin, en een watergracht met vis. De pastoor kon ook beschikken over akker- en weiland. Het kaartenboek van de abdij van Averbode (1650/1680), samengesteld door Cornelius Lowis, toont de pastorie zoals hij eruit moet hebben gezien kort na de bouw, als een imposante baksteenbouw, twee bouwlagen hoog, met een centrale inkomdeur, kruisramen, een leien schilddak met centraal dakvenster, dakkapellen en laterale, hoge schoorstenen. Omheen het gebouw ligt een tuintje, het geheel is omgracht en schijnbaar via een ophaalbrugje toegankelijk. De atlas van de abdij geeft ook de bredere context van het gebouw weer: de pastorie ligt aan de noordoostelijke zijde van een trapezoidaal perceel, ten noorden afgebakend door de huidige Pastorijstraat met knik, ten zuiden door Koersel-Dorp, ten westen door het Kerkplein. De kerk ligt ter hoogte van de zuidwestelijke hoek en grenst ten zuiden aan de dorpskern. De pastorie ligt enigszins geïsoleerd, hoewel ten westen langsheen de Pastorijstraat wel enkele gebouwen worden weergegeven. De zone tussen pastorie en kerk wordt als onbebouwd weergegeven. Ten zuiden van de omgrachte pastoriesite wordt een groot perceel akkerland weergegeven en genummerd, ten noorden, aan de overzijde van de Pastorijstraat, een gelijkaardig, nog groter perceel. De bijhorende legger omschrijft ze respectievelijk als "'t landt voor de pastoorij canten en grachten" en "'t landt achter de pastoorij canten en grachten". Wellicht betreft het de bij het goed horende landbouwgrond. Het zuidelijke akkerperceel wordt ten westen en zuiden afgeboord door veldwegjes, die in de zuidwestelijke hoek uitmonden in een kerkwegel.

De Ferrariskaart (1771-1777) geeft nog een gelijkaardig beeld: de pastorie heeft binnengrachts wel een ruimer hinterland, waarvan de zuidoostelijke hoek wordt ingenomen door twee bijgebouwen, en de gehele westzijde door een (moes)tuin. Het trapezoidale perceel blijft herkenbaar, min of meer nog met dezelfde structuur als in de 17de eeuw, weliswaar met wat meer gebouwen in de omgeving. Niet alleen de percelen ten noorden en zuiden van de pastorie blijken akkerland te zijn, maar ook de bredere onbebouwde omgeving. Het tracé van de 17de-eeuwse wegen blijft herkenbaar.

In de Franse Tijd werd de pastorie als Zwart Goed aangeslagen en voor 500 frank aan de gemeente verkocht. Uiteindelijk zou een particulier er zijn intrek nemen. Hij veranderde het gebouw in een herberg en een balzaal, doch in 1815 kwam ze terug in bezit van de Abdij van Averbode. Dit Averbodetijdperk eindigde met de dood van de laatste witheer-pastoor De Neuter in 1829. Voortaan zouden seculiere priesters als pastoor in dienst komen en de pastorie bewonen.

Nog in de Atlas der Buurtwegen (1840) wordt de pastorie nog steeds weergegeven als kern van een omgracht perceel. De ingang tot de site bevindt zich ten oosten van het gebouw en geeft uit op een bij de Ferraris niet weergegeven oostelijk tuindeel. Het (moes)tuinperceel ten westen bleef bewaard. De losse bijgebouwen zijn verdwenen en vervangen door een langgestrekte aanbouw. Het omgevende akkerland is verkaveld, maar nog steeds onbebouwd, en meer bepaald in de as van de pastorie worden reeds de grenzen

van het huidige tuinperceel weergegeven (de tuin was wel nog niet aangelegd). Het tracé van de omgevende paden blijft herkenbaar, een stuk heeft is zelfs tot perceel geëvolueerd.

Het primitieve plan van het *Dépôt de la Guerre* (1873) geeft nog een sterk gelijkaardig beeld, hoewel de gracht er al gedempt lijkt. Het omgevende terrein blijkt volledig als akkerland in gebruik en het padenpatroon blijft herkenbaar.

Naderhand werd de achterbouw afgebroken en werd de oorspronkelijke pastoriesite verenigd met een voorheen buitengrachts perceel dat als tuin werd ingericht. De achterbouw verdween en werd vervangen door nieuwe bijgebouwen links en rechts. De omgeving behield een onbebouwd karakter en de kerkwegels bleven bewaard.

Beschrijving

De pastorie is een bakstenen dubbelhuis, de parementen gecementeerd met schijnvoegen, van vijf traveeën en twee bouwlagen onder een geknikt schilddak. Twee imposante laterale schouwen werden verwijderd naar aanleiding van dakwerken uitgevoerd voor 2005, die onder meer ook het vervangen van de oudere mechanische pannen door (kunst?)leien behelsde. Een oude foto toont enkel mechanische pannen op de laterale bijgebouwen. Het hoofdvolume heeft nog een ouder dak met (echte) leien, waarop ook een ondertussen verdwenen, centrale dakruiter prijkt. Het merendeel van het huidige schrijnwerk is niet oorspronkelijk.

De hoofdgevel bevindt zich aan de tegenwoordige tuinzijde. De façade, die door muurankers "AO1655" is gedateerd, heeft een 19de-eeuwse verschijningsvorm, met een regelmatige spreiding van rechthoekige muuropeningen, waaronder een centrale toegangsdeur in een nieuwe arduinen omlijsting en vensters met oorspronkelijke kalkstenen boven- en onderdorpels en op de eerste bouwlaag de duimen van verdwenen luiken.

De straatgevel - de vroegere achtergevel van het volume - behield wel een 17de-eeuwse ordonnantie. De gevel, met talrijke rechte muurankers, vertoont een driedelige structuur, met een hoog gepositioneerde eerste bouwlaag en een lage tweede bouwlaag over de breedte van de twee linkertraveeën, en een laag gepositioneerde eerste bouwlaag en een hoge tweede bouwlaag op normale gevelhoogte over de breedte van de twee rechtertraveeën. De middentravee omvat drie lage bouwlagen. De muuropeningen - enkel vensters - zijn van verschillende types: de gelijkvloerse vensters van de twee traveeën links en rechts, alsook de twee verdiepingvensters rechts zijn rechthoekig, de twee verdiepingvensters links zijn oorspronkelijke bolkozijnen, de middentravee omvat drie kleine rechthoekige venstertjes, waarvan de twee onderste diefijzers omvatten. In de cementering worden boven de verdiepingvensters ontlastingsboogjes gesuggereerd. De gevel wordt bekroond met twee dakvensters met een pironbekroning.

Links en rechts werden tegen het hoofdvolume lage bijgebouwen toegevoegd, één bouwlaag hoog in baksteen, de oostelijke met de voor- en achtergevel gecementeerd. Beide gebouwen worden afgedekt door lage schilddaken, waarvan de oorspronkelijke dakbedekking (mechanische pannen links, kunstleien rechts) ook door leien werd vervangen, uniform met het huidige hoofddak. De gevels omvatten enkele eenvoudige getoogde deuren en ramen.

Interieur

Intern vertoont de pastorie een dubbelhuisstructuur, met een centrale hal met trap, waarbij op gelijkvloers niveau vooraan (tuinzijde) links en rechts een groot (diep) vertrek aansluit, achteraan (straatzijde) links een klein (ondiep) vertrek, rechts een mergelstenen (?) tongewelfde, halfkelderse ruimte, met erboven een via de trap bereikbare, lage tussenverdieping. De vertrekken links sluiten aan bij kamers in de vroeg-20ste-eeuwse aanbouw. Via de traphal zijn eerste verdieping en zolder bereikbaar. Op de eerste verdieping geeft de trap uit op een overlangse nachthal, die een sequentie van ruimten aan tuinzijde ontsluit, evenals ruimten aan straatzijde, aan weerskanten van de traphal. De zolderverdieping heeft geen specifieke indeling.

De interieurafwerking bleef ondanks verbouwing rijk: de vestibule, met een vloertje van gele en zwarte cementtegels, wordt gedomineerd door een majestatische eikenhouten bordestrap, met dikke trappaal en balusters. Ter hoogte van het eerste bordes, ongeveer ter hoogte van de lage tussenverdieping rechts, is de traphal afgesloten met een massieve eikenhouten deur. Onder de trap bevindt zich de ingang naar de kelder, alsook een kleine bergruimte, afgesloten met afzonderlijke eikenhouten deurtjes die origineel 17de-eeuws hang- en sluitwerk behielden.

De grote gelijkvloerse vertrekken aan de tuinzijde zijn bereikbaar via monumentale eikenhouten dubbeldeuren, aan vestibule en salonzijde gevat in een monumentale houten omlijsting met zwaar entablement. Elk van de grote salons wordt gedomineerd door een monumentale, brede en hoge houten schoorsteen (afgeschuinde, pilastervormige rechtstanden, latei met licht overkragende dekplaat, haardmond in het rechtersalon met afgeronde hoeken en holle bovenzijde, in het rechtersalon met getoogde bovenzijde), met een gestucte boezem met sierlijstwerk (sober rechthoekig in het linkersalon, gevat in een loofwerkkader in het rechtersalon). De spiegel in het rechtervertrek draagt binnen een loofwerkmedaillon, opgehangen aan een strik, het wapen van abt Adrianus Salé (1722-1782), die in 1768 het interieur van de pastorie liet opsmukken. Het wapen werd in de 20ste eeuw door één van de bewoners ingekleurd. De verdere afwerking van de salons is sober, met zichtbare, omstucte moerbalken.

Het tussenverdieps vertrek is toegankelijk via een 18de-eeuwse, houten paneeldeur met spiegelbogig bovenpaneel. Het vertrek is erg sober, met door consoles gestutte moerbalken.

De vertrekken op de eerste verdieping hebben verschillende toegangsdeuren, waarvan het exemplaar tegenover de traphal het meest monumentale is, met een rondbogig bovenlicht. Enkele andere vertrekken behielden paneeldeuren van het 18de-eeuwse type.

Slechts één kamer, het vertrek linksvoor, heeft een monumentale, 18de-eeuwse afwerking, met een elegante houten schoorsteen (pilastervormige rechtstanden, entablementvormige latei, haardmond met afgeronde bovenhoeken) voorzien van sierlijk gestucte boezem (door bandelwerk omgeven spiegelpaneel, bekroond met een cartouche), links en rechts geflankeerd door lage houten muurkasten met fijn gesculpteerde rechtstanden en een entablementbekroning.

Op zolder blijkt de trap tot en met de afbakening van het trapgat van de elegante balustrade te zijn voorzien. Aan het dakspant bleef aan tuinzijde de katrol bevestigd waarmee eertijds de tienden naar boven werden gehesen. Het bijhorende laadvenster verdween echter. In het dak bleven de sporen bewaard van de positie van de verdwenen schouwen, alsook van de verdwenen dakruiter die nog op vermelde oude postkaart zichtbaar is. Van de laterale schouwen bleef het onderdakse binnenwerk wel bewaard.

Tuin en kerkwegel

De pastorie wordt ten westen, zuiden en oosten omgeven door een tuin, die aan de zijde van de Pastorijstraat links en rechts van het gebouw wordt afgebakend door een lage bakstenen muur met lisenen en betonnen dekstenen. Rechts van de pastorie wordt de muur onderbroken door een smal deurtje, rechts afgebakend door een bakstenen pijler met betonnen dekplaat en verderop geflankeerd door de poort van een aan tuinzijde tegen de muur aangebouwde garage. Links van de pastorie bevindt zich een bredere poort tussen bakstenen pijlers. De westelijke en zuidelijke flank van het tuinperceel worden afgelijnd door een haag van éénstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*), de oostelijke door een muur van betonplaten.

De zuidelijke haag wordt centraal onderbroken door een witgeschilderd smeedijzeren hek uit de late 19de eeuw, samengesteld uit vierkante stijlen in een naar de centrale makelaar toe stijgend beloop, ronde tussenstijlen, vierkante onder-, tussen- en bovenregels. De hoofdstijlen, waarvan het klimmend beloop door een liggende voluut wordt versterkt, hebben een lanspunt, de ronde spijltjes eindigen in vlammen. Het hek is gevat tussen door stangen in de bodem verankerde, ijzeren hekpijlers, gevormd door telkens twee bovenaan half rond verbonden, ronde stijlen. Het poortje geeft uit op een kerkwegel in zuidwestelijke richting, afgeboord met gewone haagbeuk (*Carpinus betulus*).

Het tuinperceel zelf is een door een rondweg omgeven grasveld met hoge bomen en een dichte bomenrand. Van de oude moestuin ten noordwesten bleven geen sporen bewaard, de vroegere omgrachting van de kleinere pastoriesite blijft als een depressie op het terrein herkenbaar.

Onder de bomen dienen vermeld: een gewone esdoorn met bont blad (*Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii', 157 centimeter), een 120 jaar oude zilveresdoorn (*Acer saccharinum*, 356 centimeter) met afgebroken tak, een tamme kastanje (*Castanea sativa*, 178 centimeter), gewone trompetboom (*Catalpa bignonioides*, 206 centimeter), een gewone beuk (*Fagus sylvatica*, 279 centimeter), een tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*, 264 centimeter), een gewone plataan (*Platanus hispanica* (x), 232 centimeter), een moeraseik (*Quercus palustris*, 137 centimeter), een zomereik met geel blad (*Quercus robur* 'Concordia', inclusief de klimop 92 centimeter), een olm (*Ulmus glabra*, 179-169 centimeter). De opname gebeurde voor 2005.

Bibliografie

- SCHLUSMANS F. 1981: Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Deel 6n1 (A-Ha). Provincie Limburg. Arrondissement Hasselt, Gent, 33.
- DE MAEGD C. (red.) 2006: *Historische tuinen en parken van Vlaanderen, Inventaris Limburg, Deel 2: As, Beringen, Diepenbeek, Genk, Ham, Hasselt, Heusden-Zolder, Leopoldsburg, Lummen, Opglabbeek, Tessenderlo, Zonhoven, Zutendaal*, M&L Cahier 12, Brussel, 37-38.

De pastorie van de Sint-Brigidaparochie met grote tuin en kerkwegel te Koersel, is beschermd als monument.

Waarden

Pastorie met aansluitende tuin en kerkwegel is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

Historische waarde

De pastorie van Koersel draagt de sporen van verschillende bouwfasen, die minstens leiden tot de 17de eeuw, toen het gebouw blijkens de bronnen op basis van een bestaande constructie werd gemoderniseerd. Aan de modernisering herinneren in situ nog muurankers in de oude voorgevel, verwijzend naar 1655, de straatgevel heeft afgezien van een meerledige structuur ook nog twee bolkozijnen die naar dezelfde periode verwijzen. Abt de Salé van Averbode liet het gebouw moderniseren in de 18de eeuw en liet zijn wapen na op één van de schoorsteenboezems. In de late 19de eeuw werd het complex nog eens gemoderniseerd, kreeg de voorgevel zijn huidige verschijningsvorm, met gecementeerde gevels en nieuwe, laterale bijgebouwen.

Volkskundige waarde

De structuur van de site, zoals weergegeven in het 17de-eeuwse kaartboek van de abdij van Averbode, bleef goed herkenbaar. Van de omgrachting die pastorie en aanhorende tuin tot in de 19de eeuw omgaf bleef een depressie in de huidige tuin als herinnering bewaard. Het zuidelijke stuk van de tuin werd pas in de late 19de eeuw aangelegd op een gedeelte van de landbouwgronden die de pastorie site omgaven. De wijdere omgeving, die voor een groot deel onbebouwd bleef, wordt als vanouds doorsneden door de oude paden, waarvan de bij de pastorietaan aansluitende, door haagbeuk af geboorde kerkwegel een monumentale getuige vormt.

Sociaal-culturele waarde

De pastorie is altijd één van de belangrijkste gebouwen van het dorp geweest; hiervan getuigen niet alleen de omvang van het pand, de uitgestrekte aanhankelijkheden en statussymbolen als de gracht, de aanwezige heraldiek en de tiendenzolder, maar ook de goed bewaarde kerkwegel, die de pastoriesite verbindt met de kerk in het centrum van Koersel. De site maakt niet alleen een deel van de dorps identiteit uit, maar is ook een sprekende getuige van de macht van de abdij van Averbode, waarvan de parochie afhankelijk was.

Is de omvattende aanduiding van

- **Pastorijstraat 49 (Beringen)** Alleenstaand huis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder gebogen schilddak, voorzien van twee dakkapellen; door middel van gevelankers gedateerd AO 1655, doch grondig aangepast in de loop van de 19de eeuw.
- **Pastorijstraat 49 (Beringen)** Pastoretuin van rond 1900 ten zuiden van de oudere pastorie, bestaande uit een grasveld met bomenrand, hoge bomen en een kerkwegel.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/3972>

Beschermingsbesluiten

- [Pastorie met tuin en kerkwegel - https://id.erfgoed.net/besluiten/4415](https://id.erfgoed.net/besluiten/4415)
Definitieve beschermingsbesluiten

Vastgesteld bouwkundig erfgoed: Pastorie Sint-Brigidaparochie

Vastgesteld bouwkundig erfgoed

Beknopte karakterisering

Typologies [pastorieën](#)

Stijl

Datering [derde kwart 17de eeuw](#), [tweede helft 19de eeuw](#)

Beschrijving

Alleenstaand huis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder gebogen schilddak, voorzien van twee dakkapellen; door middel van gevelankers gedateerd AO 1655, doch grondig aangepast in de loop van de 19de eeuw.

Waarden

Historische waarde

Architecturale waarde

Is de aanduiding van

- **Pastorijstraat 49 (Beringen)** Alleenstaand huis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder gebogen schilddak, voorzien van twee dakkapellen; door middel van gevelankers gedateerd AO 1655, doch grondig aangepast in de loop van de 19de eeuw.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/19691>

Beschermingsbesluiten

- [Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Limburg](https://id.erfgoed.net/bsluiten/14564) - <https://id.erfgoed.net/bsluiten/14564>
Schrappingsbesluiten Vaststellingsbesluiten

Pastorie Sint-Brigidaparochie

Beknopte karakterisering

Typologies [pastorieën](#)

Stijl

Datering [derde kwart 17de eeuw](#), [tweede helft 19de eeuw](#)

Beschrijving

Aleenstaand dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder gebogen schilddak (nok parallel aan de straat, mechanische pannen), voorzien van twee dakkapellen; door middel van gevelankers gedateerd AO 1655, doch grondig aangepast in de loop van de 19de eeuw. Gecementeerd bakstenen gebouw. De straatgevel behield zijn oorspronkelijke ordonnantie, terwijl de voorgevel in midden 19de eeuw aangepast werd in neoclassicistische stijl. Onderkelderd gedeelte in de eerste twee traveeën der achtergevel. In dezelfde gevel, voormalige kruisko zijnen met aanduiding van de dubbele ontlastingsboogjes in de cementering; voorts twee behouden bolkozijnen en drie kleine, rechthoekige venstertjes met diefijzers (middenravee). Voorgevel met cementdecoratie uit de tweede helft van de 19de eeuw: rechthoekige vensters met kalkstenen lateien en lekdrempels, de benedenvensters oorspronkelijk beluikt; rechthoekige deur in een nieuwe arduinen omlijsting. Onbelangrijke, aanbouwsels van één bouwlaag tegen de zijgevels .

Is gerelateerd aan

- **Pastorijstraat 49 (Beringen)** Pastorietuin van rond 1900 ten zuiden van de oudere pastorie, bestaande uit een grasveld met bomenrand, hoge bomen en een kerkwegel.

Is aangeduid als

- **Pastorijstraat 49 (Beringen)** Alleenstaand huis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder gebogen schilddak, voorzien van twee dakkapellen; door middel van gevelankers gedateerd AO 1655, doch grondig aangepast in de loop van de 19de eeuw.

Is deel van de aanduiding als

- **Pastorijstraat 49 (Beringen)** De pastorie van de Sint-Brigidaparochie met grote tuin en kerkwegel te Koersel, is beschermd als monument.

Is deel van

- **Koersel (Beringen)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/21444>

Pastorietuin

Beknopte karakterisering

Typologies hekken, omheiningsmuren, berceaus, kerkwegen, afsluitingshagen, pastorietuinen

Datering vierde kwart 19de eeuw, voor WO I

Beschrijving

Pastorietuin van rond 1900 ten zuiden van de oudere pastorie, bestaande uit een grasveld met bomenrand, hoge bomen en een kerkwegel.

De pastorie werd gebouwd door de abdij van Averbode en is gedateerd door jaarankers AO 1655, maar werd aangepast in de 18de (wapenschild van Adrianus Sale 1722-1782 op een schouw) en in de 19de en 20ste eeuw.

Resten van de omgrachting zijn op het terrein nog zichtbaar, maar het goed is nu ten oosten afgebakend door betonplaten, ten zuiden en ten westen door een haag van éénstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*) en aan de Pastoriestraat door bijgebouwen en een lage bakstenen muur, uit het begin van de 20ste eeuw. Deze muur heeft lisenen als steunbeer, dekstenen van beton, een lage inrijpoort en een er tegenaan gebouwde garage. In de noordwestelijke hoek, achter de muur ligt de oude moestuin. Verder is de tuin een grasveld met hoge bomen en dichte bomenrand. In de zuidoostelijke hoek loopt er een laantje van gewone haagbeuk (*Carpinus betulus*) als kerkwegel richting dorp. Dit kerkpad is afgesloten met een witgeschilderd smeedijzeren hek uit de late 19de of vroege 20ste eeuw, met vierkante stijlen, onder-, tussen- en bovenregels. De ronde spijlen zijn bovenaan half rond verbonden met een middenspijl dienend als doorstangen in de bodem verankerde hekpijlers. De ronde onderspijltjes eindigen in vlammen, de spijlen lopen uit op lanspunten, en een liggende voluut vangt het klimmend beloop naar de makeaar op.

Bomen

(Het tussen haakjes vermeldde cijfer geeft de stamomtrek gemeten op 150 cm hoogte)

Gewone esdoorn met bont blad (*Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii') (157 cm), een 120 jaar oude zilveresdoorn (*Acer saccharinum*) (356 cm) met afgebroken tak, tamme kastanje (*Castanea sativa*) (178 cm), gewone trompetboom (*Catalpa bignonioides*) (206 cm), gewone beuk (*Fagus sylvatica*) (279 cm), tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*) (264 cm), gewone plataan (*Platanus x hispanica*) (232 cm),

moeroseik (*Quercus palustris*) (137 cm), zomereik met geel blad (*Quercus robur* 'Concordia') (92 cm inclusief de klimop), ruwe iep (*Ulmus glabra*) (179-169 cm).

Is gerelateerd aan

- **Pastorijstraat 49 (Beringen)** Alleenstaand huis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder gebogen schilddak, voorzien van twee dakkapellen; door middel van gevelankers gedateerd AO 1655, doch grondig aangepast in de loop van de 19de eeuw.

Is deel van de aanduiding als

- **Pastorijstraat 49 (Beringen)** De pastorie van de Sint-Brigidaparochie met grote tuin en kerkwegel te Koersel, is beschermd als monument.

Is deel van

- **Koersel (Beringen)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134538>